

Schoolveiligheidsplan De Veilige School

Inhoud

1	Algemeen	4
1.1	Visie schoolveiligheid	4
1.2	Wettelijke bepalingen	4
1.3	Organisatie van de veiligheid	5
	1.3.1 Veiligheidsfunctionarissen	5
	1.3.2 Vormen van overleg	5
	1.3.3 Borging, meten en kwaliteit	5
1.4	Klachtenprocedure	7
	1.4.1 Klachten over organisatie en onderwijs	7
	1.4.2 Klachten over ongewenst gedrag	8
1.5	Privacy	9
1.6	Aansprakelijkheid	9
2	Fysieke veiligheid	11
2.1	RI&E	11
2.2	Brandveiligheid	12
2.3	Omgevingsveiligheid	12
	2.3.1 Verkeersveiligheid	12
	2.3.2 Schoolplein	12
2.4	Inbraak en vandalisme	13
	2.4.1 Vernieling en vandalisme	13
	2.4.2 Diefstal	13
	2.4.3 Vuurwerk en brandstichting	14
2.5	Ongevallenregistratie	14
2.6	Protocollen gezondheidsrisico's	14
3	Sociale Veiligheid	16
3.1	Gedragsregels	16
3.2	Ongewenst gedrag	16
	3.2.1 Pesten	16
	3.2.2 Discriminatie en racisme	18
	3.2.3 Agressie en geweld	18
	3.2.4 Seksuele intimidatie en misbruik	19
	3.2.5 Weglopen en vermissing	20
3.3	Incidentenregistratie	21
3.4	Internet(on)veiligheid	21
	3.4.1 Bewust internetgebruik personeel	21
	3.4.2 Mediawijsheid leerlingen	21
3.5	Calamiteiten	22
	3.5.1 Crisismanagement	22
	3.5.2 Risicovolle situaties	22
4	Maatschappelijke veiligheid	23
4.1	Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling	23
4.2	Verwante thema's	23
	4.2.1 Alcohol en drugs	23

<i>4.2.2 Eerwraak en huwelijksdwang</i>	<i>23</i>
<i>4.2.3 Radicalisering & extremisme</i>	<i>24</i>
<i>4.2.4 Wapens</i>	<i>24</i>

1 Algemeen

1.1 Visie schoolveiligheid

Goed onderwijs is per definitie ook veilig onderwijs. Want alleen in een veilige omgeving en in een veilig klimaat komen leerlingen optimaal tot leren en ontwikkeling en kunnen ouders¹ erop vertrouwen dat het hun kind goed gaat. Bovendien is een veilige schoolomgeving van groot belang voor medewerkers². Zij hebben veiligheid nodig om in teamverband een optimale bijdrage te leveren aan de leerprestaties en de ontwikkeling van leerlingen.

Een veilige schoolomgeving is dus voor alle betrokkenen essentieel. Daarom besteden De Onderwijsspecialisten veel aandacht aan het vormgeven, verder ontwikkelen en borgen van de fysieke en sociale veiligheid in haar scholen. Naast de sociale en fysieke veiligheid, neemt de maatschappelijke veiligheid een belangrijke plaats in. De reden is dat scholen geconfronteerd worden met maatschappelijke thema's, zoals kindermishandeling of alcohol en drugs.

Werken aan schoolveiligheid begint bij de medewerkers zelf. Zij geven samen het pedagogisch klimaat in de school vorm en zijn een voorbeeld voor leerlingen. Dit doen ze vanuit normen en waarden. Het gedrag en handelen van medewerkers is leidend bij het werken aan schoolveiligheid. De [Gedragscode Dichtbij op afstand](#) ondersteunt medewerkers hierbij.

1.2 Wettelijke bepalingen

Scholen moeten iedereen in hun school een veilige omgeving bieden. Deze veilige omgeving is uitgesplitst naar fysieke veiligheid, sociale schoolveiligheid en maatschappelijke veiligheid en is in een aantal wetten verankerd. Om de veiligheid op school te bieden en borgen zijn scholen volgens de onderwijswetgeving verplicht om hiervoor beleid te ontwikkelen. In dit schoolveiligheidsplan staat het preventieve en curatieve veiligheidsbeleid van school.

Dit schoolveiligheidsplan voldoet in ieder geval aan de verplichtingen uit de volgende wetten en afspraken: de kaders uit de Arbowet, de Kwaliteitswet, de Wet op de expertisecentra (WEC), de Wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en cao-afspraken.

Verklaring Omtrent Gedrag

Het bezit van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) is een voorwaarde om te mogen werken in het onderwijs. Zo staat dat in de Wet op de expertisecentra (WEC), Wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO). Een VOG is een verklaring waaruit blijkt dat het gedrag van een persoon in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie in de samenleving. Voor het verstrekken van een VOG wordt de strafrechtelijke integriteit van de aanvrager onderzocht. De gedachte hierachter is dat onderwijspersoneel dat in het verleden een (zedes)misdrijf heeft gepleegd kan worden geweerd uit het onderwijs.

Alle medewerkers op scholen van De Onderwijsspecialisten zijn in het bezit van een [VOG](#).

¹ Als we spreken over 'ouders', kun je ook 'verzorgers' of 'vertegenwoordigers' lezen.

² Onder medewerker wordt verstaan: iemand met een arbeids-, stage-, vrijwilligers- of ZZP-overeenkomst

1.3 Organisatie van de veiligheid

1.3.1 Veiligheidsfunctionarissen

Alle medewerkers op school zijn medeverantwoordelijk voor het creëren van een veilig schoolklimaat. Een aantal personeelsleden is echter specifiek belast met een veiligheidstaak. Deze taken kunnen gaan over fysieke veiligheid aan de ene kant en sociale en maatschappelijke veiligheid aan de andere kant. De schooldirecteur is altijd eindverantwoordelijk voor de veiligheid van medewerkers en leerlingen.

De bovenschoolse commissie Veilige school van De Onderwijsspecialisten ondersteunt de veiligheidsfunctionarissen. De commissie zorgt dat het veiligheidsbeleid uitgevoerd wordt in alle scholen en ondersteunende diensten en bewaakt en stimuleert de voortgang van de uitvoering.

Taak	Naam	Bereikbaarheid
Portefeuillehouder	Jan Lindemulder	
Coördinatie en algehele verantwoordelijkheid	Odeth Bloemberg	
Bovenschools arbocoördinator / vertegenwoordiging fysieke veiligheid	Ab Michielsen	
Vertegenwoordiging personeel	Willy Knoers	
Vertegenwoordiging schooldirectie	Wim van Schaik Nanske Lahaye	
Inhoudelijk vertegenwoordiging sociale en maatschappelijke veiligheid	Neelke van Kessel	

Commissie Veilige School

De veiligheidsfunctionarissen en de contactpersoon voor de commissie Veilige school per school vind je [hier](#).

1.3.2 Vormen van overleg

Het thema veiligheid staat op de agenda van verschillende overleggen binnen school:

- Commissie voor de Begeleiding: onderwerp leerlingenzorg;
- Managementoverleg: onderwerp personele zorg;
- Crisisteam (*indien aanwezig*): onderwerp calamiteiten en incidenten;
- BHV-team: onderwerp fysieke veiligheid;
- Bespreking interne vertrouwenspersoon en directie: onderwerp sociale en maatschappelijke veiligheid;
- Medezeggenschapsraad: onderwerp algemeen.

1.3.3 Borging, meten en kwaliteit

Leerlingen en personeel een veilige omgeving bieden, vraagt echter om meer dan alleen plannen en protocollen. Het vraagt ook om een proactieve houding en een constante vinger aan de pols.

Inzicht in de veiligheidssituatie

Meten is weten, ook als het om veiligheid gaat. Scholen moeten daarom inzicht krijgen én houden in de veiligheidssituatie op school.

Het periodiek veiligheidsonderzoek³ dat voorgeschreven is door de Onderwijsinspectie is een manier om dit inzicht te verkrijgen, maar ook incidentenregistratie is belangrijk.

³ Verplichting vanuit inspectie: tweejaarlijks voor cluster 4-scholen en vierjaarlijks voor cluster 3-scholen.

Veiligheidsonderzoek

Iedere 1,2 of 4 jaar wordt de veiligheidsbeleving van leerlingen, medewerkers en ouders onderzocht. Hiervoor kunnen verschillende instrumenten gebruikt worden. De belangrijkste zijn de RI&E en Veiligheidsthermometer.

De Onderwijsspecialisten houden bovendien elke vier jaar een centraal tevredenheidsonderzoek, waarin schoolveiligheid een thema is. Leerlingen, ouders en medewerkers krijgen dan enkele vragen over de veiligheid die ze ervaren en het veiligheidsbeleid.

Op schoolniveau is de RI&E het middel om met name de fysieke veiligheid te monitoren en borgen. De RI&E wordt minimaal één keer per vier jaar uitgevoerd. Meer informatie over de RI&E staat in 2.1 RI&E.

Een ander instrument is de veiligheidsthermometer:

- versies voor leerlingen: [Groep 2 t/m 4 PO SBO en ZMLK of Groep 5 t/m 8 PO](#)

- versie voor medewerkers: [Veiligheidsthermometer voor personeel](#)

Scholen kunnen zelf beslissen welk instrument ze gebruiken. De school kan er ook voor kiezen zelf een instrument te maken of te ontwikkelen.

Registratie

Een belangrijke manier om het effect van het veiligheidsbeleid te monitoren, is het registreren van ongevallen en incidenten. De aard en omvang van de incidenten is immers een belangrijke graadmeter voor de veiligheid binnen de school. Registreren is dus geen doel op zich, maar een essentieel instrument om het veiligheidsbeleid te evalueren en waar nodig bij te stellen.

Medewerkers van De Onderwijsspecialisten zijn verplicht om ongevallen en incidenten te registreren. Meer over hoe je ongevallen en incidenten registreert vind je in 2.5 Ongevallen registratie en 3.3 Incidentenregistratie.

De Commissie voor de Begeleiding verzamelt en analyseert de registratiegegevens periodiek. Zo signaleert ze trends op leerling-, groeps- en schoolniveau, die ze vervolgens vertaalt naar beleid, maatregelen en voorzieningen.

Daarnaast bespreekt de schooldirecteur de resultaten van de onderzoeken en registratie met de regiodirecteur, zodat de school ze kan vertalen naar nieuwe beleidsdoelen en/of speerpunten.

Ontwikkelingen

De bovenschoolse commissie Veilige school houdt de borging van actuele landelijke en regionale ontwikkelingen (bijvoorbeeld wettelijke eisen) op het gebied van schoolveiligheid bij. Ook pakt de commissie input vanuit de verschillende scholen op. De commissie vertaalt de ontwikkelingen én de input vanuit scholen naar het schoolveiligheidsplan. Zo zorgt ze ervoor dat het plan up-to-date is en inspeelt op de dagelijkse schoolpraktijk.

Kwaliteit

Het onderwerp schoolveiligheid maakt integraal deel uit van de jaarlijkse interne audit. De audit kijkt vooral naar het systeem voor veiligheidsbeleid. De volgende onderwerpen zijn in de audit opgenomen:

- de aanwezigheid van schoolveiligheidsbeleid en de documenten die daarbij horen (dit plan);
- de manier waarop schoolveiligheid een integrale en daarmee een preventieve plek heeft binnen het onderwijsaanbod van leerlingen (bijvoorbeeld in het vak Sociaal-Emotionele Ontwikkeling (SEO));
- de opbrengsten van het veiligheidsbeleid naar aanleiding van de evaluatie van de beleidsdoelen van de school (op verzoek).

1.4 Klachtenprocedure

Scholen voor primair en voortgezet onderwijs moeten klachten objectief afhandelen. Zo staat dat in de Kwaliteitswet. In deze paragraaf staat hoe de school omgaat met onvrede en klachten van medewerkers, leerlingen, ouders en andere belanghebbenden.

De juridische basis hiervoor staat in de [Klachtenregeling De Onderwijsspecialisten](#).

1.4.1. Klachten over organisatie en onderwijs

Ontevredenheid

Leerlingen, ouders, medewerkers en andere belanghebbenden kunnen niet altijd tevreden zijn over de gang van zaken in de school. Soms zijn er irritaties of andere vormen van ongenoegen. Men voelt zich bijvoorbeeld slecht geïnformeerd, is het niet eens met een beslissing, of vindt zichzelf of zijn kind niet goed behandeld. Uiteindelijk kan dat resulteren in een formele klacht.

Gesprek leidt vaak tot een oplossing

In de meeste gevallen is onvrede op te lossen door in gesprek te gaan. Een medewerker kan praten met een collega of leidinggevende. Een leerling met de leraar, mentor, een medeleerling of met de leidinggevende van school. En een ouder met de leraar, mentor of leidinggevende van school. Dit zijn de 'normale' communicatiekanalen. Vaak verdwijnt de onvrede, doordat de persoon in kwestie de beslissing of situatie waarover hij ontevreden was accepteert, of doordat de beslissing of situatie wordt veranderd of gecompenseerd.

Bij klachten van organisatorische of onderwijskundige aard wordt de interne vertrouwenspersoon soms benaderd. Maar zulke klachten moeten 'in de lijn', dus met de teamleider of directeur worden opgepakt. De interne vertrouwenspersoon zal dit ook adviseren aan de klager. Als dat gewenst is, kan de interne vertrouwenspersoon helpen bij het regelen van een gesprek.

Als de klacht niet verdwijnt

Als gesprekken niet leiden tot een bevredigend antwoord of als het probleem niet is opgelost, dan gaat de schooldirecteur hierover in gesprek.

Levert ook dit niet het gewenste resultaat op? Dan kan de klager zich wenden tot het College van Bestuur van De Onderwijsspecialisten.

Als ook dan de klacht blijft bestaan, zijn er verschillende mogelijkheden, afhankelijk van het type klacht:

- Inschakelen externe vertrouwenspersoon
- Inschakelen [landelijke klachtencommissie](#)
- Inschakelen examencommissie
- Inschakelen vakbond

De ingeschakelde instantie kan een bemiddelingspoging doen of een bindende uitspraak doen.

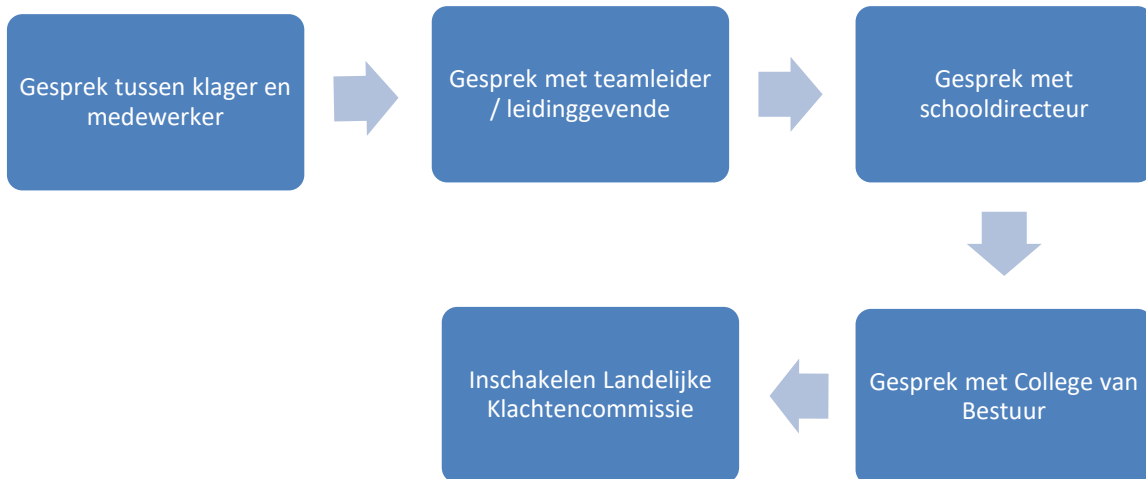
De Onderwijsspecialisten heeft de beschikking over twee externe vertrouwenspersonen:

Cor van Duinhoven
Chiene Hulst

06 11355280
06 45434266

corvanduinhoven@externevertrouwenspersonen.nl
chienehulst@externevertrouwenspersonen.nl

In schema zien de te nemen stappen bij onvrede of een klacht er als volgt uit. Na elke stap kan het probleem opgelost zijn.

1.4.2 Klachten over ongewenst gedrag

Sommige meldingen of klachten gaan over ongewenst of grensoverschrijdend gedrag. Dit is een speciaal type klacht, omdat ze direct betrekking heeft op de relatie tussen mensen en het gevoel van (sociale) veiligheid. In hoofdstuk 3 staat meer over de achtergrond, aanpak en afhandeling van ongewenst gedrag.

Vertrouwenspersoon

Meldingen van ongewenst gedrag kunnen soms bespreekbaar worden gemaakt met een collega, leraar of leidinggevende en worden opgelost. Dit is echter niet altijd mogelijk. Soms voelt de persoon in kwestie zich te onveilig om met de (vermeende) dader of met een leidinggevende in gesprek te gaan. En soms wil de (vermeende) dader geen serieus gesprek aangaan, of snapt hij niet waar het om gaat. In die gevallen kan de [interne vertrouwenspersoon](#) van de school/afdeling uitkomst bieden. De interne vertrouwenspersoon geeft de melder bijvoorbeeld advies over mogelijke vervolgstappen. Naast de interne vertrouwenspersoon, kan ook altijd de [externe vertrouwenspersoon van De Onderwijsspecialisten](#) de melder of klager bijstaan.

Consultatiecommissie

In sommige gevallen vraagt een melding om nader onderzoek, bijvoorbeeld bij seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen leerling en leraar. Dit wordt uitgevoerd door de consultatiecommissie van De Onderwijsspecialisten. Per functie in deze commissie zijn meerdere mensen van verschillende scholen/locaties beschikbaar en benoemd door het College van Bestuur. Hierdoor kan de consultatiecommissie altijd bijeen geroepen worden en kunnen altijd functionarissen deelnemen van wie de achtergrond en expertise aansluiten bij de casus. Bovendien voorkomen we zo dat een lid van de commissie zich buigt over een casus die betrekking heeft op zijn eigen locatie/school. In de [werkwijze consultatiecommissie <link invoegen>](#) vind je meer informatie over de consultatiecommissie.

Functie leden	Namen	Bereikbaarheid
Voorzitter (regiodirecteur)	Jan Lindemulder	
Arts	op afroep via JGZ – GGD Gelderland midden	
Psycholoog/orthopedagoog	Hannie van Beers Yvonne de Cloe	
Schooldirecteur	Wim van Schaik Marnix de Leeuw	

Meldingscommissie De Onderwijsspecialisten

Klachtencommissie

Er is één klachtencommissie voor alle scholen en Centrale Diensten van De Onderwijsspecialisten. Deze commissie onderzoekt klachten en adviseert het bevoegd gezag hierover. Het bevoegd gezag van De Onderwijsspecialisten heeft zich hiervoor aangesloten bij een landelijke klachtencommissie:

Landelijke klachtencommissie Onderwijs
Onderwijsgeschillen
Postbus 85191
3508 AD Utrecht
T 030 - 280 95 90
F 030 – 280 95 91
info@onderwijsgeschillen.nl

1.5 Privacy

Bescherming persoonsgegevens

De school beschikt over allerlei persoonsgegevens van leerlingen en medewerkers. De [Wet Bescherming Persoonsgegevens](#) schrijft voor dat we zorgvuldig omgaan met deze gegevens. Ook geldt een geheimhoudingsplicht. Daarom houden wij ons aan een privacyreglement dat in het [Reglement Bescherming Persoonsgegevens De Onderwijsspecialisten](#) staat.

Geautomatiseerd Leerlingvolgsysteem

We verwerken persoonsgegevens van leerlingen in het digitale leerlingvolgsysteem MLS. Zo houden we de vorderingen van leerlingen bij. Om de leerlinggegevens te beschermen binnen dit digitale systeem houden we ons aan het [Privacyreglement en Protocol MLS](#).

Foto- en filmmateriaal

We publiceren geen foto's of filmmateriaal waarop leerlingen herkenbaar zijn, zonder dat we hiervoor expliciet toestemming hebben gevraagd. Zo voorkomen we ongewenste verspreiding van beeldmateriaal en sluiten we aan bij de informatie van het College bescherming persoonsgegevens. In het [Communicatiehandboek](#) staan de precieze richtlijnen.

1.6 Aansprakelijkheid

Ongevallen- en aansprakelijkheidsverzekering

Voor onze leerlingen hebben wij een collectieve ongevallenverzekering afgesloten. Deze verzekering dekt de schade van lichamelijk letsel door ongevallen. De verzekering is van toepassing:

- tijdens het verblijf in het schoolgebouw en op het schoolterrein, gedurende de openstelling van school n als er toezicht is van onderwijzend personeel;
- tijdens de zwem- en gymlessen onder gediplomeerd toezicht;
- tijdens excursies, vervoer, stages, sportwedstrijden, museumbezoek, muziek- en toneelvoorstellingen, mits onder toezicht van onderwijzend personeel.

Stroomschema schade verhalen

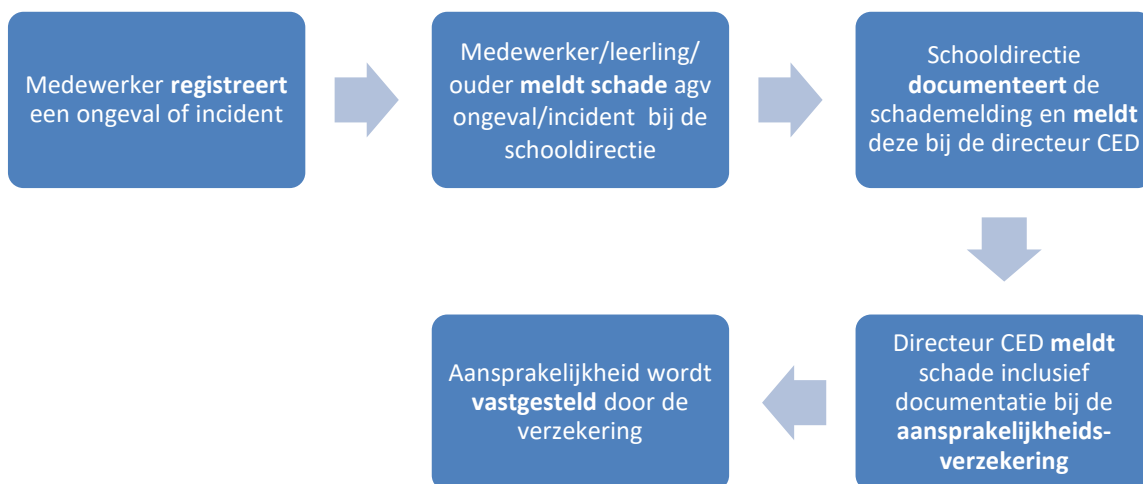
Een ongeval, incident of calamiteit op school kan voor schade zorgen. Deze schade kan op leerling- en medewerkersniveau bestaan uit materiële schade (zoals de schade aan eigendommen, fysieke schade, geneeskundige kosten, verlies aan inkomsten) en immateriële schade, bijvoorbeeld psychisch lijden, stress of rouw. Op schoolniveau kan de schade bestaan uit uitval van de medewerker en de schade aan materieel en materiaal en de proceskosten.

Voor een snelle en adequate schadeafhandeling gebruiken we onderstaand stroomschema.

Het startpunt is altijd de registratie van een ongeval (zie 2.5 Ongevallenregistratie) of incident (zie 3.3 Incidentenregistratie).

Wanneer de school aansprakelijk is voor de schade, dan wordt deze vergoed.

De Onderwijsspecialisten hebben een verzekering afgesloten voor hun (wettelijke) aansprakelijkheid. Als de school niet aansprakelijk is, wordt de schade verhaald op derden. Als een leerling dus schade veroorzaakt, verhalen we deze op de leerling, als wij er niet aansprakelijk voor zijn.

Stroomschema Schade-afhandeling

Achtergrondinformatie

Meer achtergrondinformatie en tips over wettelijke aansprakelijkheid vind je [hier](#).

2 Fysieke veiligheid

Fysieke veiligheid is het voorkomen en beperken van het risico dat mensen gewond of gedood worden. Voorbeelden van die risico's zijn explosie- en brandgevaar, het gevaar van instortende gebouwen, gevaarlijke stoffen, infectieziekten en gevaarlijke verkeerssituaties.

De schooldirecteur moet voor zijn school de fysieke veiligheid waarborgen. Hij is eindverantwoordelijk voor zijn school. Hij wordt daarbij ondersteund door een aantal medewerkers. Allereerst de preventiemedewerker. Deze geeft gevraagd en ongevraagd advies over fysieke veiligheid en arbeidsomstandigheden aan iedereen binnen de organisatie. Met als doel: het voorkomen van gevaarlijke, onveilige situaties die voor letsel kunnen zorgen. De preventiemedewerker is geschoold voor deze taak.

Naast de preventiemedewerker zijn mensen die de Bedrijfshulpverlening (BHV) op zich nemen. De taken van een BHV'er zijn:

- eerste hulp bij ongevallen geven;
- brand bestrijden en gevolgen van ongevallen beperken;
- alarmeren en evacueren van alle personen in het bedrijf in noodsituaties.

Als de BHV'er de brand of het ongeval niet (meer) aankan, roept het hoofd BHV hulp van buiten de school in: politie, brandweer of ambulance.

2.1 RI&E

De fysieke veiligheid hangt nauw samen met het uitvoeren van de Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E). Een RI&E beschrijft de risico's voor de veiligheid en gezondheid op de werkplek. Ook staat hierin welke maatregelen een werkgever neemt om deze risico's te verminderen. Elke werkgever is verplicht een RI&E op te stellen. Deze RI&E moet elke school regelmatig verrichten volgens de Arbo-wet.

Het bureau Human Invest voert voor ons één keer per vier jaar een RI&E uit en schrijft op basis daarvan een Plan van Aanpak. Dit Plan van Aanpak geeft een overzicht van de knelpunten op arbogebied die worden aangepakt. Ook staat erin op welke termijn de activiteiten worden uitgevoerd, hoe hoog de kosten zijn en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering. Bovendien is te lezen welke activiteiten al zijn uitgevoerd.

Als er op een school een grote verbouwing of nieuwbouw plaatsvindt, of een functionaliteit wijzigt, stelt de school soms een RI&E uit of laat tussentijds een gedeeltelijke/nieuwe RI&E uitvoeren. De bovenschoolse arbocoördinator geeft hierover advies aan scholen.

Jaarlijks bepaalt de schooldirecteur met de preventiemedewerker of er veranderingen zijn waardoor een (gedeeltelijke) herhaling van de RI&E nodig is. In ieder geval voert de preventiemedewerker elk jaar een veiligheidscontrole uit. De veiligheidscontrole is een hulpmiddel voor de preventiemedewerker om de actuele situatie in school in kaart te brengen. Hij gebruikt hiervoor een [checklist](#).

De resultaten van de RI&E worden ter advies voorgelegd aan de medezeggenschapsraad. Ook wordt het plan van aanpak jaarlijks geëvalueerd, voorgelegd aan de medezeggenschapsraad en waar nodig bijgesteld.

Meer informatie over de RI&E is [hier](#) te vinden.

2.2 Brandveiligheid

Brandveiligheid gaat over de brandveiligheidseisen van de overheid voor de veiligheid van mensen en hun omgeving. Concreet gaat het om het:

- voorkomen van brand en het beperken van de uitbreiding van brand;
- beperken van rookontwikkeling en de verspreiding van rook;
- veilig en snel kunnen vluchten;
- voorkomen en beperken van het aantal ongevallen;
- bestrijden van de brand.

Ontruimingsplan (veiligheidsplan NEN 8112)

Scholen zijn verplicht om een ontruimingsplan op te stellen volgens de richtlijn NEN 8112. Zo staat dat in de arbeidsomstandighedenwet en het Bouwbesluit 2012. Het ontruimingsplan beschrijft wat we doen bij een calamiteit. In het plan staat daarom hoe een gebouw ontruimd moet worden. En er staat duidelijk wat de taken en verantwoordelijkheden van de bedrijfshulpverleners zijn in de melding, alarmering en communicatie. Ook staan alle beschikbare BHV-middelen er in (bijvoorbeeld evac-chair, AED en evacuatiematrassen) en waar die middelen te vinden zijn. Ten slotte is een procedure opgenomen voor het omgaan met mindervaliden.

2.3 Omgevingsveiligheid

2.3.1 Verkeersveiligheid

De verkeersveiligheid tijdens het in- en uitgaan van de school is heel belangrijk. Een overzichtelijke en veilige schooluitgang (zonder obstakels en met genoeg ruimte) kan ongelukken voorkomen. Ook parkeerafspraken met chauffeurs van schoolbusjes maken de verkeerssituatie rondom school veiliger. In ieder geval zorgt het terugdringen van het autogebruik voor een veiligere schoolomgeving. Minder auto's maken de school bovendien beter bereikbaar voor fietsers en voetgangers. Voor een integraal verkeersveilige schoolomgeving zijn vier ingrediënten noodzakelijk:

1. Infrastructuur;
2. Verkeerseducatie en communicatie;
3. Gedragsbeïnvloeding;
4. Handhaving.

Meer informatie over verkeersveiligheid is [hier](#) te vinden.

2.3.2 Schoolplein

Nagenoeg alle scholen beschikken over een schoolplein. Dit plein wordt op allerlei manieren gebruikt: bijvoorbeeld als verzamelplaats voor de leerlingen voor en na schooltijd, om buiten te spelen of tijd door te brengen (soms ook buiten de schooltijden) of voor buitengymnastiek. Op de schoolpleinen staan attributen en speeltoestellen die hiervoor gebruikt worden.

Afspraken en regels

Scholen moeten en willen in de gebouwen en op de terreinen de veiligheid van kinderen waarborgen. Dat kan niet zonder afspraken en regels die duidelijkheid scheppen. De meeste van deze afspraken en regels zijn terug te voeren op de algemene schoolregels. Soms zijn ze specifiek gemaakt voor een bepaalde activiteit op het plein. In het volgende overzicht zie je welke afspraken en regels gelden op deze school voor welke activiteit.

Toepassing schoolplein	Afspraken / Regels
Pauzeplek	Schoolplein, aula
Verzamelplaats voor en na schooltijd	Schoolplein
Buitengymnastiek	Sportplaats

Speeltoestellen

De veiligheid van speeltoestellen moet gegarandeerd zijn. Aan welke eisen de uitvoering, het onderhoud en de ondergrond van speeltoestellen moeten voldoen, staat in het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen (WAS). Deze eisen zijn (Europees) genormeerd en worden beschreven in NEN-normen. Meer achtergrondinformatie over de veiligheid van speeltoestellen vind je [hier](#). Ook de keuring van het onderhoud en de technische/constructieve staat van het speeltoestel moet voldoen aan wettelijke eisen en voorschriften. De controle op de naleving hiervan is in handen van de Voedsel- en Warenautoriteit (VWA).

Als een plein buiten schooltijd niet gebruikt wordt als openbaar speelterrein, is de school (het schoolbestuur) helemaal verantwoordelijk voor de naleving van de eisen.

Veel schoolpleinen zijn buiten de schooltijden echter wel openbaar speelterrein. Meestal is de gemeente dan eigenaar van het schoolplein en daarmee ook de van de speeltoestellen, hekwerken, bestrating en groen. In die gevallen is de gemeente ook verantwoordelijk voor het onderhoud en de veiligheid van de speeltoestellen op deze speelplaatsen.

Onder schooltijd is de school verantwoordelijk voor de veiligheid, omdat leerlingen van de school er gebruik van maken. De gemeente komt alleen in beeld als een ongeval zich voordoet met financiële aansprakelijkheid als gevolg. De school controleert regelmatig de speeltoestellen en vult een logboek in als er een ongeval heeft plaatsgevonden. Ook meldt de school schade of knelpunten bij de gemeente.

Bij een gedeeld schoolplein moeten de school en de gemeente samen goede afspraken maken. Het belangrijkste is dat het beheer (inspectie en onderhoud) goed zijn geregeld, zodat precies duidelijk is wie wat doet.

2.4 Inbraak en vandalisme

2.4.1 Vernieling en vandalisme

Het schoolgebouw moet schoon, heel en veilig zijn en blijven. Ook voor gereedschappen, hulpmiddelen en materialen van de school én van leerlingen en medewerkers moet goed gezorgd worden. De schoolleiding treft maatregelen tegen medewerkers en leerlingen die zich niet aan deze bepaling houden. Als het overtreden van de regel herstelkosten met zich meebrengt, verhaalt de school die op de medewerker, de leerling of zijn ouders (zie 1.6 Aansprakelijkheid).

Als er eigendommen van derden (bijvoorbeeld omwonenden van de school) worden vernield, erkent de school geen aansprakelijkheid zonder meer. Zijn de ouders bekend en kan er schadevergoeding of schadeherstel worden bereikt? Dan treedt de schoolleiding op als bemiddelaar voor de schaderegeling. Ons doel is dat de ouders en gedupeerden de zaak onderling regelen. De schadeafhandeling zelf regelt de school niet (zie ook 1.6 Aansprakelijkheid). Bij vandalisme zonder bekende dader is de schade te verhalen bij de gemeente (Arnhem protocol vastgoedbedrijf). De schoolleiding doet dan aangifte en schakelt de directeur Centrale Diensten in.

2.4.2 Diefstal

Als een diefstal eenmalig en beperkt van omvang is en de school kan schadevergoeding of teruggave van het gestolen goed bereiken, treft de school zelf maatregelen. Tenminste: als de benadeelde zich hierin kan vinden. Als de dader vaker gestolen heeft, iets groters gestolen heeft, of schadevergoeding of teruggave niet mogelijk is, nemen we niet alleen schoolmaatregelen. Dan kan de school besluiten om aangifte bij de politie te doen.

2.4.3 Vuurwerk en brandstichting

Het is verboden om vuurwerk mee te nemen in de schoolgebouwen, op het terrein van de school of bij activiteiten die school organiseert. Ook handel in vuurwerk is verboden.

Als de school weet of vermoedt, dat iemand vuurwerk heeft meegenomen, doet de school een controle en neemt dit vuurwerk in. Als het om een substantiële hoeveelheid of om illegaal vuurwerk gaat, draagt de school het over aan de politie om het vuurwerk te laten vernietigen. De school geeft hiervoor geen schadevergoeding en is niet aansprakelijk voor schade in welke zin dan ook, die voortvloeit uit deze maatregel. Meestal vraagt de schoolleiding de politie om advies over de vraag of het gaat om een wetsovertreding, de ernst ervan en of aangifte wenselijk is.

Als een leerling brandsticht op school (bijvoorbeeld door het afsteken van vuurwerk) nemen we de volgende stappen. Een schoolmedewerker of de schoolleiding:

1. meldt de brand bij de brandweer
2. meldt de brand bij de politie
3. doet aangifte van vernieling

De politie maakt als dat nodig is proces verbaal op tegen de leerling.

2.5 Ongevallenregistratie

Gebeurt er een ongeval met lichamelijk letsel als gevolg? Dan registreert een medewerker die erbij was, of als eerste aanwezig was, dit op het [Formulier Ongevallenregistratie](#). De preventiemedewerker zorgt ervoor dat medewerkers daadwerkelijk gebruikmaken van deze formulieren. Ook bewaakt hij dat formulieren besproken worden in het managementteam en/of de Commissie voor de Begeleiding.

2.6 Protocollen gezondheidsrisico's

Het is belangrijk dat een school weet wat ze moet doen in situaties die gezondheidsrisico's met zich meebrengen, zoals infectieziekten of fysieke belasting. Meer informatie over gezondheidsrisico's in scholen vind je [hier](#).

De Onderwijsspecialisten hebben een aantal protocollen op het gebied van gezondheidsrisico's geschreven of definitief vastgesteld. Op sommige onderdelen bestaat (nog) geen bovenschools beleid. De Commissie Veilige School pakt dit op. Wel zijn er voorbeelden van protocollen op deze gebieden die je kunt gebruiken.

Gezondheidsrisico	Protocollen
Medisch handelen	- Protocol Medisch Handelen - Protocol cytostatica (geneesmiddelen die worden ingezet bij de chemotherapeutische behandeling van met name kankerpatiënten)
Infectie	- Concept Protocol infectiepreventie
Hygiëne	- Hoofdluis (voorbeeld)
Verzorging	- Til- en transferprotocol - Concept Protocol zorgweigerig
Epilepsie	- Checklist Epilepsie
Binnenmilieu	- Protocol Binnenmilieu
Legionella	- Protocol legionella

3 Sociale Veiligheid

De Onderwijsspecialisten hebben beleid ontwikkeld om de sociale veiligheid te borgen. Dit hoofdstuk beschrijft wat we hier preventief en curatief aan doen.

3.1 Gedragsregels

Gedragsregels bevorderen de sociale veiligheid op school. Ze:

- geven duidelijkheid over hoe we met elkaar omgaan en over wat wel en niet mag;
- helpen om ongewenste gedragingen te voorkomen (preventief);
- vormen een maatstaf voor disciplinaire maatregelen (curatief).

Om regels in de praktijk te laten werken, zijn twee dingen belangrijk. Allereerst dat iedereen in de schoolgemeenschap erbij betrokken wordt, bijvoorbeeld bij het opstellen van de regels. En daarnaast dat er wordt opgetreden, zodra de regels worden overtreden.

De Onderwijsspecialisten ondersteunen haar scholen bij het vaststellen en borgen van gedragsregels met het [Protocol Gedragsregels](#).

Onze school heeft gedragsregels op schoolniveau en op groepsniveau.

De schoolregels gelden voor iedereen op school en in alle situaties. Groepsregels zijn specifieke, aanvullende gedragsregels die gelden binnen een leraar- of mentorgroep, bij een bepaald vak (bijvoorbeeld een praktijkvak, bewegingsonderwijs of beeldende vorming) of op de stageplek. De leraar of begeleider stelt de groepsregels in samenspraak met de leerlingen op.

3.2 Ongewenst gedrag

Ongewenst gedrag door leerlingen, medewerkers of ouders draagt niet bij aan de sociale veiligheid op school. Het moet daarom duidelijk zijn welke vormen van ongewenst gedrag we onderscheiden en hoe we er mee omgaan.

Leerlingen en personeel voelen zich veiliger als duidelijk is vastgelegd waar de grenzen liggen en wat er gebeurt als deze worden overschreden.

Dat hebben we vastgelegd in [aangiftebeleid](#) en een [Protocol Time out, schorsing en verwijdering leerling](#). Over de opvang en nazorg van betrokkenen na een incident van ongewenst gedrag lees je meer in paragraaf 3.5 Calamiteiten.

3.2.1. Pesten

Pesten is een vorm van ongewenst gedrag. Het scheidt een onveilig klimaat voor leerlingen en personeel. We zijn het daarom aan onszelf, onze medewerkers en leerlingen verplicht om het pestprobleem te onderkennen en er beleid op te maken. Wij hebben een actief antipestbeleid voor leerlingen en personeel. Daarin staat wat we doen om peestsituaties te voorkomen en hoe we reageren als er toch gepest wordt. De interne vertrouwenspersoon van school is het aanspreekpunt voor leerlingen, medewerkers en ouders bij peestsituaties.

Wat is pesten?

Er bestaan veel definities van pesten. Ze hebben meestal drie kenmerken gemeen:

- 1 De dader heeft de bedoeling iemand leed te berokkenen.
- 2 Het pesten vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats.
- 3 Er is een verschil in macht tussen dader en slachtoffer.

Plagen of pesten?

Pesten moet niet verward worden met plagen. Maar waar ligt de grens? Dat zie je in het overzicht hierna:

Plagen	Pesten
Gelijkwaardigheid	Machtsverschil
Humoristisch bedoeld	Kwetsend bedoeld
Een enkele keer/ af en toe	Systematisch
Wisselend 'slachtofferschap'	Steeds hetzelfde slachtoffer

Bij plagen kunnen de geplaagde en plager elkaar aan. Er zit ook geen kwade bedoeling achter, het is meer bedoeld als een geintje, elkaar voor de gek houden. De geplaagde loopt daarmee ook geen blijvende psychische en/of fysieke schade op.

Pesten is weloverwogen. De dader neemt weloverwogen het initiatief (proactief) zonder dat er sprake is van uitlokking. De pester is verbaal en/of fysiek sterker en anderen kijken tegen de pester op. Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer. Het slachtoffer mag niet voor zichzelf opkomen en zich niet verweren. Doet hij dit wel, dan kan dat voor de pester(s) reden zijn om het slachtoffer nog harder aan te pakken. Daarbij heeft pesten ook gevolgen voor de pester en voor de rest van de klas (of het team). Zo worden pesters soms buitengesloten, zijn ze meestal niet zo populair en vinden ze het moeilijk om vrienden te maken.

Vormen

Er zijn verschillende vormen van pesten:

- fysiek pesten (slaan, schoppen, duwen, knijpen)
- verbaal pesten (schelden, beledigen, belachelijk maken, dreigen)
- materieel pesten (spullen opeisen, afpakken of kapotmaken)
- sociaal pesten (roddelen, buitensluiten, negeren)
- cyberpesten (via internet en/of mobiele telefoon)

Cyberpesten

Hoewel pesten en cyberpesten vaak samengaan en op elkaar lijken, is cyberpesten een aparte vorm van pesten⁴. Dit heeft te maken met de specifieke eigenschappen van cyberpesten. Allereerst ontbreekt de non-verbale feedback, waardoor het verschil tussen een geintje en intentioneel pestgedrag moeilijker vast te stellen is. Daarnaast hoeft een online pesterij maar één keer gepost te worden om tot herhaaldelijke negatieve ervaringen te leiden, is de intentie om pijn te doen niet altijd aanwezig, en hoeft er ook niet altijd een machtsverschil te zijn.

Aanpak pesten onder leerlingen

Pesten kan voorkomen onder leerlingen en leraren. Beide vormen worden stevig aangepakt. Hieronder lees je wat we ondernemen tegen pesten onder leerlingen.

Pestprotocol

We gebruiken de zogenaamde [Vijfsporenaanpak](#) tegen pesten. Het voorkomen van pesten heeft een belangrijke plaats in deze aanpak. En de aanpak maakt duidelijk hoe leerlingen, leraren en ouders moeten handelen wanneer leerlingen op school pesten. Want hoe meer een aanpak integraal onderdeel is van de schoolcultuur, hoe groter de kans dat het pestgedrag afneemt.

Meer achtergrondinformatie over pesten bij leerlingen vind je hier:

[Pesten algemeen](#)

⁴ Bron: N. Jacobs e.a., *De Psycholoog*, 2013(11)

[Online pesten](#)
[Anti-Pest App](#)

Toezicht/surveillance

Pestgedrag door leerlingen vindt vaak plaats op de plekken waar minder toezicht van volwassenen is, zoals op het schoolplein, in de gangen en de hal (kantine).

Aanpak medewerkers

Pesten komt niet alleen voor tussen leerlingen. Ook personeelsleden onderling kunnen pesten. Onderzoek toont aan dat pesten op de werkvloer ingrijpende gevolgen heeft voor slachtoffers en de organisatie. De Onderwijsspecialisten accepteert pesten op de werkvloer niet. Hoe we handelen om pesten te voorkomen en wat we doen als er toch gepest wordt, lees je in het [Pestprotocol Medewerkers](#).

3.2.2 Discriminatie en racisme

Discriminatie en racisme zijn verboden in Nederland. Zo staat dat in Artikel 1 van de grondwet.

Wat is discriminatie?

Discriminatie is het ongelijk behandelen en achterstellen van mensen op basis van kenmerken die er niet toe doen in een situatie. Denk aan afkomst, sekse, huidskleur, seksuele voorkeur, leeftijd, religie, handicap of chronische ziekte.

Als iemand bijvoorbeeld wordt afgewezen voor een baan als vrachtwagenchauffeur omdat hij geen rijbewijs heeft, dan is dat volkomen terecht. Een rijbewijs is nodig om de baan goed te kunnen uitoefenen en valt niet onder een van de genoemde kenmerken. Maar stel dat iemand niet wordt aangenomen, omdat hij of zij vrouw, zwart, moslim of homo is. Dan is er sprake van discriminatie.

Wie al eens gediscrimineerd is geweest, weet hoe pijnlijk het kan zijn om afgewezen te worden om wie je bent, zonder dat verder wordt gekeken naar wat je doet of kunt. Mensen die worden gediscrimineerd, voelen zich in de hoek gezet en verliezen hun gevoel van waardigheid. Op het werk leidt discriminatie tot slechte prestaties, ziekteverzuim en uitval van personeel. De sfeer op school of op het werk wordt er door naar beneden gehaald. Discriminatie is daardoor niet schadelijk voor individuen, maar ook voor de samenleving als geheel.

Wat is racisme?

Racisme is de opvatting dat mensen onderverdeeld kunnen worden in verschillende rassen en dat rassen gerangschikt kunnen worden van inferieur naar superieur. Op die manier kunnen voor het ene ras ook andere maatstaven gelden dan voor het andere. Het bekendste voorbeeld van racisme is de rassenpolitiek in nazi-Duitsland. Racisme is een vorm van discriminatie; je beoordeelt iemand op zijn ras.

Aanpak

In de aanpak van discriminatie en racisme hanteren we een tweesporenbeleid. Het eerste spoor is gericht op het voorkomen van discriminatie. We hanteren daarvoor een aantal afspraken en gaan daarbij uit van respect voor de ander. Het tweede spoor is gericht op het handelen na situaties van discriminatie of racisme. Dit tweesporenbeleid is uitgewerkt in het [Protocol Discriminatie](#).

3.2.3. Agressie en geweld

Agressie en geweld komen overal voor, ook op school en in de klas. Ze hebben vaak verstrekende gevolgen voor leerlingen, medewerkers, ouders en scholen.

Wat is agressie en geweld?

De begrippen agressie, agressief gedrag en geweld worden vaak door elkaar gebruikt. Wij spreken over agressie en maken onderscheid tussen verbale agressie en fysieke agressie.

Verbale agressie

Verbale agressie is het verbaal, schriftelijk of digitaal, bedreigen, intimideren, beledigen of uitschelden van een persoon. Verbale agressie is heel moeilijk aanwijsbaar. Het is bijvoorbeeld lastig om aan te tonen dat iemand intimiderend is. Een dader gebruikt bedreiging of intimidatie vaak om een ander naar zijn hand te zetten, om zo zijn eigen positie binnen een groep te versterken. Maar verbale agressie kan ook optreden uit frustratie of het ervaren van onveiligheid. Naast de aantasting van de persoonlijke vrijheid van het slachtoffer is er vrijwel zeker ook sprake van zware psychische druk op het slachtoffer.

Fysieke agressie

Fysieke agressie is het uitoefenen van feitelijk geweld op het lichaam van een ander, bijvoorbeeld duwen, trekken, slaan of schoppen. De dader gebruikt fysieke agressie vaak om een ander naar zijn hand te zetten en daarmee de eigen positie binnen een groep te versterken. Maar fysieke agressie kan net zoals verbale agressie ook uit frustratie of het ervaren van onveiligheid optreden. Afgezien van fysieke gevolgen (pijn/letsel) en aantasting van persoonlijke vrijheid komt een slachtoffer vrijwel zeker onder zware psychische druk te staan.

Het mag duidelijk zijn dat we agressie en geweld door leerlingen, ouders en medewerkers in welke vorm dan ook niet accepteren. We willen een veilige school zijn voor leerlingen én onderwijspersoneel.

Aanpak leerlingen

Met goed pedagogisch handelen van onze medewerkers en een prettig klassenklimaat kunnen we veel problemen voorkomen. Desondanks kunnen er situaties zijn waarbij het gedrag van een leerling een ernstig gevaar vormt voor de gezondheid of veiligheid van zichzelf of van anderen. Dan is het uitgangspunt: 'niet ingrijpen is erger dan wel ingrijpen'. Wanneer een medewerker in een situatie terecht komt waarbij ingrijpen onvermijdelijk is, handelt hij daarbij volgens het [Protocol Fysiek Begrenzen](#). Daar lees je ook meer over het voorkomen van zulk gedrag. Meer informatie vind je ook bij 3.2: Pesten.

Aanpak medewerkers

In deze aanpak wordt onderscheid gemaakt tussen agressie tegen medewerkers en agressie door medewerkers.

Agressie tegen medewerkers

Onderzoeken tonen aan dat personeel in het onderwijs slachtoffer kan worden van beledigingen, verbale bedreigingen, scheldpartijen en soms fysiek geweld. Niet alleen leerlingen, ook ouders of andere betrokkenen maken zich hieraan schuldig. In het [Protocol Agressie tegen medewerkers](#) staat beschreven hoe we hiermee omgaan.

Agressie door medewerkers

Als een medewerker agressief gedrag vertoont, handelen we volgens het [Protocol Agressie door medewerker](#).

3.2.4 Seksuele intimidatie en misbruik

De Onderwijsspecialisten zijn tegen elke vorm van seksuele intimidatie en seksueel misbruik. Daarmee sluiten we aan bij de Wet bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs/ Meld- en aangifteplicht, 1999.

Wat is seksuele intimidatie?

Seksuele intimidatie is iedere seksuele toenadering die de persoon die het ondergaat of als negatief, ongewenst of gedwongen ervaart. De term ongewenste intimiteiten wordt hier ook wel voor gebruikt.

De vorm van de toenadering maakt niet uit. Het kan gaan om verzoeken om seksuele gunsten en ander gedrag: verbaal, fysiek en non-verbaal. Of dit gedrag bewust of onbewust wordt vertoond, doet hiervoor niet ter zake. Ook is het niet relevant op welke momenten en in welke situaties dit gebeurt.

Bij seksuele intimidatie gaat het meestal om seksuele contacten vanuit een afhankelijke positie, waarbij sprake kan zijn van lichamelijk of relationeel overwicht, emotionele druk of dwang.

Seksuele intimidatie kan in verschillende vormen voorkomen:

Verbaal

- seksueel getinte opmerkingen maken of seksueel getinte sms'jes of briefjes toesturen;
- intieme vragen stellen over iemands privéleven;
- voorstellen doen voor afspraakjes met de bedoeling daarbij seksueel contact te hebben.

Non-verbaal

- iemand langdurig aanstaren;
- seksueel getinte afbeeldingen tonen;
- seksueel gerichte gebaren maken.

Fysiek

- vastpakken, arm om schouder leggen, knijpen;
- iemand (proberen te) zoenen;
- iemand de doorgang versperren;
- aanranding;
- verkrachting.

Sommige vormen van seksuele intimidatie zijn ook vormen van seksueel misbruik: ontucht, aanranding, verkrachting. Seksueel misbruik is een zedenmisdrijf (strafbaar feit), net zoals het bezitten, maken, verspreiden én bekijken van kinderporno.

Aanpak

We hanteren voor de aanpak van seksuele intimidatie en seksueel misbruik een tweesporenbeleid. Het eerste spoor is gericht op preventie: het voorkomen van ongewenste omgangsvormen, waaronder seksuele intimidatie en misbruik. Voor medewerkers gebruiken we hiervoor de [Gedragcode Dichtbij op Afstand](#). Voor leerlingen staan de gewenste omgangsvormen in de gedragsregels van school. Daarnaast is voorlichting over seksualiteit en seksueel grensoverschrijdend gedrag onderdeel van ons lesprogramma.

Naast het spoor van de preventie is er het spoor dat gericht is op het handelen na het constateren van (een vermoeden van) seksuele intimidatie of misbruik (een incident). Er zijn twee protocollen die gaan over seksuele intimidatie waarbij een leerling betrokken is:

- [Protocol Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen leerlingen](#)
- [Protocol Seksuele intimidatie van leerling door medewerker](#)

Als een medewerker slachtoffer is van seksuele intimidatie, geldt het [Protocol Seksuele intimidatie van medewerkers](#).

3.2.5 Weglopen en vermissing

Weglopen en vermissing vormen een aparte categorie binnen ongewenste gedragingen. Dit gedrag vormt immers vooral een bedreiging voor de veiligheid van de betreffende leerling en niet zozeer voor de veiligheid van de andere leerlingen of medewerkers. Tegelijkertijd komen weglopen en vermissing regelmatig voor binnen scholen van De Onderwijsspecialisten. We hebben daarom

duidelijke afspraken gemaakt over hoe we handelen in deze situaties. De afspraken staan in het [Protocol Weglopen en vermissing leerlingen](#).

3.3 Incidentenregistratie

Incidenten rond ongewenst gedrag worden altijd geregistreerd. De medewerker die bij het incident betrokken was, vult hiervoor het [Formulier Incidentenregistratie](#) in.

Is er lichamelijk letsel door het ongewenste gedrag (bijvoorbeeld door geweld)? Dan vult de medewerker óók het [Formulier Ongevallenregistratie](#) in.

Het managementteam, de interne vertrouwenspersoon en de CvB-leden zorgen ervoor dat medewerkers gebruikmaken van deze formulieren. Ook bewaken zij dat formulieren besproken worden in het managementteam en/of de Commissie voor de Begeleiding.

3.4 Internet(on)veiligheid

Het gebruik van ICT is inmiddels niet meer weg te denken uit het onderwijs. Zowel leerlingen, personeel als andere betrokkenen maken gebruik van internet, e-mail en mobiele telefoons als informatie- en communicatiemiddel. Deze middelen brengen veel mogelijkheden met zich mee, maar ook gevaren. En met die gevaren willen we bewust omgaan. ICT-veiligheid heeft De Onderwijsspecialisten opgenomen in een [ICT-meerjarenbeleidsplan](#). We hebben de wettelijke verplichte aanstelling van een security officer geregeld. Ook hebben we periodiek extern toezicht met een ICT-audit georganiseerd.

3.4.1 Bewust internetgebruik personeel

Het gebruik van computers en internet is voor (veel) medewerkers van De Onderwijsspecialisten noodzakelijk om het werk goed te kunnen doen. Aan het gebruik van internet zijn risico's verbonden die vragen om gedragsregels. Hoe personeel het internet en de computer veilig kan gebruiken, staat in het [Internetprotocol De Onderwijsspecialisten](#).

3.4.2 Mediawijsheid leerlingen

Wanneer we spreken over veiligheid en internet in relatie tot leerlingen wordt vaak de term mediawijsheid genoemd. Mediawijsheid is:

- traditionele (televisie, radio, pers) en moderne media (internettoepassingen, sms) juist gebruiken, zowel in consumerende als producerende zin;
- bewustzijn hebben van de mogelijkheden en van de context van informatie van media;
- een gezonde mentaliteit ten opzichte van deze media hebben⁵.

Bij het mediawijs maken van kinderen staan niet het afschermen en beschermen van kinderen tegen alle gevaren en risico's centraal. Mediawijsheid gaat meer over het bewust zijn van en het leren omgaan met media. Mediawijsheid is een streven. Het is nooit afgerond, omdat media, technologie en maatschappij zich altijd blijven ontwikkelen.

We besteden aandacht aan mediawijsheid in het onderwijsaanbod. Bijvoorbeeld tijdens lessen multimedia, sociaal-emotionele ontwikkeling/sociale vaardigheden. We gaan in gesprek met de leerlingen over de gevaren en risico's en zo ontstaan vanzelf de regels en afspraken voor mediagebruik op school.

Om scholen te ondersteunen in het mediawijs maken van haar leerlingen ontwikkelen De Onderwijsspecialisten op dit moment een leerlijn voor multimedia en mediawijsheid. Deze zal geïmplementeerd worden in het onderwijsprogramma en –aanbod van de school.

⁵ Bron: [Kennisnet](#)

Meer informatie over mediawijsheid vind je [hier](#).

3.5 Calamiteiten

Scholen worden soms geconfronteerd met ingrijpende gebeurtenissen. Een plotseling overlijden, een steekpartij, suicide(poging), of een bedreiging komen binnen scholen voor speciaal onderwijs vaker voor door de problematiek van de leerlingen. Daarbij hebben deze leerlingen een verhoogd risico op verwerkingsproblemen na ingrijpende gebeurtenissen. In de multidisciplinaire richtlijn psychosociale hulp bij rampen en crisis (Impact, 2014) staan aanbevelingen aan werkgevers van organisaties waar de kans groter is dat medewerkers beroepsmatig worden geconfronteerd met schokkende gebeurtenissen. Deze aanbevelingen zijn in ieder geval:

- De werkgever biedt begeleiding (door een hulpverlener of getrainde vrijwilliger) als een schokkende gebeurtenis op het werk plaatsvindt.
- Ook collega's vangen een medewerker op (peer support). Peer support kan praktische en emotionele ondersteuning bieden en kan het gebruik van de eigen sociale steunbronnen bevorderen. Dat helpt bij het natuurlijk herstel na een schokkende gebeurtenis.

De richtlijn beveelt bovendien aan dat deze organisaties psychosociale hulp bieden aan de leerlingen en hun ouders die onder hun verantwoordelijkheid vallen.

Het is belangrijk dat elke school zo goed mogelijk voorbereid is op een calamiteit. Dat is nodig om mensen die een schokkende gebeurtenis meegemaakt hebben, te kunnen helpen op een manier die voor hen prettig is.

3.5.1 Crisismanagement

Een calamiteit heeft een onverwacht, veelomvattend, schokkend en soms gewelddadig karakter. Toch kan de school zich er wel op voorbereiden. Het [Draaiboek Crisis](#) biedt houvast en is een handreiking bij een crisis of calamiteit.

3.5.2 Risicovolle situaties

De school moet weten welke situaties een verhoogd risico op fysieke en sociale onveiligheid en incidenten met zich meebrengen. Denk aan excursies, schoolreizen, schoolfeesten, kamp of werkweken. In deze situaties wordt het draaiboek Crisis meegenomen of gezorgd dat het direct voorhanden is. Bovendien is er altijd een actuele lijst van aanwezige leerlingen beschikbaar. De schooldirecteur is hiervoor verantwoordelijk.

Meer informatie, tips en ideeën over de veiligheid bij buitenschoolse activiteiten en schoolfeesten vind je [hier](#).

4 Maatschappelijke veiligheid

4.1 Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

Leerlingen met problemen willen we zo goed mogelijk helpen. De Onderwijsspecialisten hebben een [Protocol Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling](#). Daarin staat welke stappen je doorloopt als je bij een leerling vermoedens van bijvoorbeeld kindermishandeling of huiselijk geweld hebt. Ook ondersteunt dit protocol je in de omgang met signalen van Huiselijk geweld en Kindermishandeling.

Onderwijspersoneel is verplicht⁶ de meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. Dit staat in de wet [Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#) en de Wet op de Expertisecentra (zie [Wettekst meldcode](#)).

Een bijzonder onderdeel van maatschappelijke veiligheid dat mogelijk verband houdt kindermishandeling of huiselijk geweld gaat over de vraag of een kind graag naar huis gaat. Als een leerling aan het einde van een schooldag niet naar huis wil, handel je volgens het [Protocol leerling wil niet naar huis](#).

4.2 Verwante thema's

4.2.1 Alcohol en drugs

Alcohol, drugs en tabak, gokken en gamen zijn onderdeel van de huidige maatschappij. Ook leerlingen op onze school kunnen ermee in aanraking komen. Uit onderzoek blijkt dat jongeren op steeds jongere leeftijd en steeds intensiever experimenteren met verslavende middelen. Dit kan ongunstige en ongewenste gevolgen hebben voor hun ontwikkeling.

Voor alcohol, tabak, drugs en gokken bestaan wettelijke kaders (zie [Wettelijke kaders Alcohol Roken Drugs](#)) waar we ons aan houden. Deze wettelijke kaders hebben we vertaald in algemene afspraken die gelden voor leerlingen en medewerkers van alle scholen van De Onderwijsspecialisten. Ze zijn terug te vinden in het [Protocol Alcohol, Roken en Drugs Algemeen](#).

Daarnaast hebben onze VSO-scholen ook specifieke afspraken voor leerlingen met betrekking tot roken, alcohol, drugs en gokken. Bijvoorbeeld over wanneer en op welke plek leerlingen mogen roken.

4.2.2 Eerwraak en huwelijksdwang

Eer, eerwraak en huwelijksdwang spelen in de familiesituatie. Toch kan school erbij betrokken raken. Bijvoorbeeld als een leerling zijn hart erover lucht. Het is belangrijk dat we dan de weg weten naar expertinstellingen. Die vind je in de hyperlinks hieronder.

Ook kan het gebeuren dat de schoolveiligheid in het geding komt door een eer- of huwelijkskwestie. Als een leerling vanwege zijn familie-eer een onvrij of onveilig leven leidt, heeft dit gevolgen voor school. De leerling komt bijvoorbeeld niet, mag niet meedoen met buitenschoolse activiteiten of heeft te maken met geweld in de thuissituatie.

⁶ Sinds 1 juli 2013

Als er op school een situatie van eerwraak of huwelijksdwang speelt, schatten we het risico in en maken we afspraken over maatregelen die de veiligheid van de leerling én de school te waarborgen. Dit doen we in overleg met ouders, de betrokken hulpverleningsinstantie en/of politie.

Meer informatie:

[Eergerelateerd geweld](#)

[Huwelijksdwang](#)

[Movisie](#)

4.2.3 Radicalisering & extremisme

Als leerlingen of medewerkers dreigen te radicaliseren, kunnen we dat niet negeren. We willen immers een veilige plek bieden voor leerlingen en personeel.

Niet uitsluiten maar insluiten

De belangrijkste manier om radicalisering te voorkomen is door in te sluiten. Doen waar we goed in zijn: zo goed mogelijk onderwijs geven. Leerlingen perspectief bieden, ze voorbereiden op hun plaats in de maatschappij en hen klaarstomen voor de uitstroom naar vervolgonderwijs of dagbesteding of werk. We geven alle leerlingen, ongeacht hun afkomst, achtergrond of beperking het gevoel dat ze erbij horen. Jongeren van allochtone komaf geven vaak aan dat ze zich achtergesteld en gediscrimineerd voelen. De woede en frustratie daarover kan aanleiding zijn tot radicalisering.

Acuut

We handelen direct als het gedrag van een leerling of zijn uiterlijk ons zorgen baart. Dit doen we ook als conflicten in groepen zorgen voor opstootjes of onrust. De stappen die we nemen, staan in het [Protocol Radicalisering en extremisme](#).

Meer informatie:

[Polarisatie en radicalisering bij jongeren](#)

[Pedagogiek als wapen tegen radicalisering](#)

4.2.4 Wapens

Het mag duidelijk zijn dat we het bezit van wapens door leerlingen of personeel op school niet tolereren. Wapens (ook messen en dergelijke) zijn verboden op school. Als we zien dat een leerling een wapen heeft, doet de school altijd aangifte bij de politie.

En dat is niet voor niets. Wapenbezit verhoogt de kans op ongelukken en geweld. Het is volgens de Nederlandse wet verboden en strafbaar om wapens te bezitten of te gebruiken.

Meer achtergrondinformatie over wapens en wapenbezit vind je [hier](#).